

Balıkesir-1 Rüzgar Enerji Santrali için Paydaş Katılım Planı (PKP) Balıkesir, Türkiye

Balıkesir-1 Rüzgar Enerji Santrali (RES) için Paydaş Katılım Planı (PKP) Balıkesir, Türkiye

Ezgi Canan GÜLCAN, Çevre Mühendisi
Ahmet ÇELİK, Çevre Mühendisi

Hazırlayanlar

Gürkan KUNTASAL, Kimya Yüksek Mühendisi

Kontrol

AECOM

Ahmet Rasim Sok. No:18/3
Çankaya 06550 Ankara Turkey
T: +90-312-442-9863
F: +90-312-442-9864
www.aecom.com

Eylül 2011

Rapor No.: AECOM-TR-R456-01-00

İçerik

1.0 Giriş	1-1
2.0 Yasal Çerçeve ve Halkın Katılımının Gerekliliği	2-1
2.1 Türk Mevzuatı	2-1
2.2 AB Mevzuatı.....	2-1
2.3 EBRD (Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası) Gereklilikleri.....	2-2
2.3.1 EBRD Paydaş Katılımı Gereklilikleri.....	2-2
2.3.2 EBRD Halkı Bilgilendirme Politikası	2-4
3.0 Gerçekleştirilmiş Halkın Katılımı ve Bilgilendirilmesi Faaliyetleri	3-1
3.1 Halkın Bilgilendirilmesi ve Halkın Katılımı Toplantısı	3-1
4.0 Paydaş Analizi	4-1
5.0 Gerçekleştirilmesi Planlanan Paydaş Katılımı Faaliyetleri	5-1
5.1 Danışma.....	5-1
5.2 Bilgi Paylaşımı	5-2
5.3 Zaman Çizelgesi	5-3
6.0 Kaynaklar ve Sorumluluklar	6-1
7.0 Şikayet Mekanizması	7-1
7.1 Harici (Kamu) Şikayet Mekanizması.....	7-1
7.2 Dahili (İşçi) Şikayet Mekanizması	7-1
8.0 İzleme ve Raporlama	8-1

Tablo Listesi

Table 4-1 Projenin Kilit Ulusal ve Yerel Paydaş Listesi.....	4-1
Table 5-1 Paydaş Katılımı Programı için Zaman Çizelgesi.....	5-3

Kısaltmalar Listesi

ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇSED	Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme
ÇSEP	Çevresel ve Sosyal Eylem Planı
EBRD	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası
Enerjisa	Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
PIP	Halkı Bilgilendirme Politikası
PK	Paydaş Kurumu
PKP	Paydaş Katılım Planı
PR	Performans Gerekliği
PTD	Proje Tanıtım Dosyası
REC	Bölgesel Çevre Merkezi
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TEİAŞ	Türkiye Elektrik İşleri Anonim Ortaklığı
TEMA	Türkiye Erozyonla Mücadele ve Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı
TOÖ	Teknik Olmayan Özet
UNECE	Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu
WWF	Dünya Doğal Hayatı Koruma Vakfı

1.0 Giriş

Enerjisa Enerji Üretim A.Ş. (Enerjisa) Balıkesir’de toplam kurulu gücü 142,5 MW olan Balıkesir-1 Rüzgar Enerji Santrali Projesini gerçekleştirmek istemektedir. Proje 52 adet GE 2.75 – 103 model rüzgar türbini yardımıyla yılda 549,2 GWh elektrik enerjisi üretecektir.

Poyraz RES - Balıkesir Trafo Merkezi II arasındaki enerji nakil hattına bağlanacak 154 kV kapasiteli enerji nakil hattı, Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) tarafından 23 Haziran 2010 tarihinde onaylanmıştır.

Enerjisa önerilen proje için Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu’ndan (EPDK) Türkiye Cumhuriyeti elektrik piyasasına ilişkin 4628 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, 49 yıllık üretim lisansı (18 Nisan 2007 tarihli, EÜ/1167-6/839) almıştır.

26939 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7 Temmuz 2008 tarihli Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Yönetmeliği’ne göre Yönetmeliğin EK-II’sinde yer alan projeler için Proje Tanıtım Dosyası (PTD - Ön ÇED Raporu) hazırlanması gerekmektedir. Bu proje de Ek-II’de yer aldığından proje için bir PTD raporu hazırlanarak Balıkesir İl Çevre ve Orman Müdürlüğü’ne sunulmuştur. Proje için 29 Kasım 2007’de “ÇED Gerekli Değildir” kararı alınmış ve bu kararı takiben Türk yönetmeliklerince gerekli olan diğer izinler alınmıştır.

Enerjisa, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) gereklilikleri doğrultusunda proje kapsamında hazırlanacak tamamlayıcı belgeler için AECOM ile sözleşme imzalamıştır. PTD’nin gözden geçirilmesinden sonra EBRD’nin halkın katılımını amaçlayan *PR10 Bilgilendirme ve Paydaş Katılımı* maddesi uyarınca Paydaş Katılım Planı’nın (PKP) hazırlanması gerektiğine karar verilmiştir.

Bu PKP’nin amacı projeden etkilenebilecek insanların ya da toplulukların belirlenmesi, paydaşların proje ile ilgili çevresel ve sosyal konulara katılımının sağlanması ve paydaşlar ile sürekli olarak yapıcı bir ilişkinin sürdürülmesidir. Bu sebeple hazırlanan bu plan, paydaşları da içeren yasal çerçeveyi, bilgilendirme yöntemlerini ve şikayet mekanizmalarını da içermektedir.

2.0 Yasal Çerçeve ve Halkın Katılımının Gerekliliği

2.1 Türk Mevzuatı

18132 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 11 Ağustos 1983'te yürürlüğe giren ve 26167 sayılı ve 13 Mayıs 2006 tarihli Resmi Gazete (Kanun No:5491) ile değiştirilen 2872 sayılı Çevre Kanunu; sanayinin düzenlenmesi ve çevre üzerindeki potansiyel etkilerinin değerlendirilmesi için yasal bir çerçeve sunmaktadır. Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Yönetmeliği bu yönetmelik kapsamına giren projelerin bilgilendirme ve halkın katılımı gerekliliklerini belirlemektedir.

ÇED Yönetmeliği Ek I'de yer alan projelerin aksine EK-II'de yer alan projeler için halkın katılım toplantısı gerekmemektedir ve bilgilendirme süreci de oldukça kısıtlıdır. Bu proje EK-II'de listelenen projelerdendir ve proje kapsamında EK-II projeleri için uygulanan genel yöntem aşağıda anlatılmıştır.

Ek-II'de yer alan projeler için ÇED Yönetmeliği Ek-IV'te verilen formata uygun olarak PTD raporu hazırlanarak İl Çevre ve Orman Müdürlüklerine sunulmalıdır. İl Müdürlükleri raporu inceledikten sonra daha detaylı bilgi ya da proje sahası için özel analiz ya da ölçümler isteyebilmektedir. Hazırlanan değerlendirme raporunun incelenmesinden sonra İl Müdürlükleri planlanan proje için "ÇED Gerekli Değildir" ya da "ÇED Gereklidir" kararı verirler. "ÇED Gerekli Değildir" kararı alan projeler İl Çevre ve Orman Müdürlüğü (Müdürlüğün ismi Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir) tarafından onaylanmış olup ve bundan sonra proje ilgili Türk yönetmelikleri kapsamında diğer gerekli izinlerin alınması gerekmektedir. "ÇED Gereklidir" kararı verilen projeler ise ÇED Yönetmeliği'nde belirtilen ÇED sürecine göre detaylı bir şekilde değerlendirilmesi ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan "ÇED Olumlu" kararı alması gerekmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi Ek-II kapsamına giren projeler için halkın katılımı toplantısı ve bilgilendirme süreçleri bulunmamaktadır. Bu kapsamda yalnızca İl Müdürlüklerince raporun incelenmesinden sonra verilen kararın duyurulması söz konusudur. Ancak ÇED Yönetmeliği'nde belirtildiği gibi Ek-I'de yer alan projeler için halkın katılımı toplantısı ve diğer halkı bilgilendirme süreçleri ve şikayet mekanizması bulunmaktadır.

Türk ÇED prosedürüne göre Ek-II'de yer alan bu proje için halkın bilgilendirilmesi gerekmemesine rağmen, yürütülen çevresel etki değerlendirme çalışması kapsamında proje sahası çevresinde yer alan yerleşimlerde halkın katılımı toplantıları ve sosyo-ekonomik anketler düzenlenmiştir.

2.2 AB Mevzuatı

AB ÇED Direktifi (85/337/EEC) Ek I ve II'de geniş bir yelpazede tanımlanan kamu projeleri ve özel projeler için etki değerlendirme sürecini belirlemektedir. Direktif 1985 yılından beri uygulanmakta olup; 1997, 2003 ve 2009 yıllarında değiştirilmiştir. 2003'te yapılan değişiklikler (2003/35/EC) halkın katılımı ile ilgili hükümleri, karar verme aşamasında halkın katılımını ve çevresel konularda mahkemeye başvuru hakkı tanıyan Aarhus Sözleşmesi'ne göre düzenlemiştir.

Direktifin 6. Maddesi halkın bilgilendirilmesi ve katılımı süreçlerini belirlemektedir. Çevresel konularda karar verme aşamasında ilgili halka erken ve etkili fırsatlar verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Buna göre projenin değişik aşamaları için makul zaman birimleri ayrılarak halkın bilgilendirilmesine ve ilgili halkın çevresel konularda karar alma sürecini etkili bir şekilde hazırlamalarına ve bu süreçte yer almalarına yetecek kadar zaman verilmelidir. Ayrıca bu Maddede her üye ülkenin halkı bilgilendirmek için gerekli düzenlemeleri (belirli etki alanına afişlerin dağıtılması ya da bunların yerel gazetede yayımlanması gibi) ve ilgili halkın bilgilendirilmesini (yazılı bir sunumun yapılması ya da kamu soruşturmalarının yapılması gibi) detaylı olarak düzenlemesi gerektiğini belirtilmiştir. Madde 6 ayrıca halkın görüşüne açılması gereken bilgileri de listelemiştir.

2.3 EBRD (Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası) Gereklilikleri

EBRD aşağıdaki belgeler ile bilgilendirme ve paydaş katılımı gerekliliklerinin belirlemektedir:

- EBRD Çevresel ve Sosyal Politika (2008); ve
- EBRD Kamu Bilgilendirme Politikası (2008).

2.3.1 EBRD Paydaş Katılımı Gereklilikleri

EBRD Yönetim Kurulu, 12 Mayıs 2008 tarihinde Çevre ve Sosyal Politika ve Performans Gerekliliklerini onaylamıştır. Bu politika kabul edilmesinin altı ay sonrasında yürürlüğe girmiştir. Bu Çevresel ve Sosyal Politika, yürürlüğe girmesinden itibaren ilk onay alan projeler için EBRD'nin 2003 Çevresel Politikası'nın yerini almıştır.

Rüzgar enerji santrali projelerinin çevresel ve/veya sosyal etkileri tipik olarak sahaya özel ve/veya kolayca tespit edildikleri ya da azaltıcı önlemler yoluyla giderilebildiği için bu projeler Kategori B projeleri olarak sınıflandırılmaktadır. Rüzgar enerji santrali projeleri EBRD'nin Çevresel ve Sosyal Politika dokümanlarında Ek-I: Kategori A projeleri arasında yer almamalarına karşın, Balıkesir-I RES projesi büyüklüğünden dolayı (52 türbin) Kategori A proje olarak sınıflandırılmıştır.

EBRD müşterilerinden, projenin etkileriyle doğru orantılı olacak şekilde, projenin onay durumu ne olursa olsun, paydaşların belirlenmesini ve sürekli olarak paydaşlarıyla iletişim halinde olmalarını ve projeden etkilenmesi olası topluluklarla bilgi paylaşımı, danışma ve bilgilendirilmiş olarak katılımlarının sağlanması ile onlarla bağlantı kurmalarını beklemektedir. Böyle bir paydaş etkileşimi Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu Avrupa Sözleşmesi (UNECE) *Çevresel Konularda Bilgiye Erişim, Çevresel Karar Verme Sürecine Halkın Katılımı ve Yargıya Başvuru Sözleşmesi* (Aarhus Sözleşmesi), AB ÇED Direktifi ve uluslararası potansiyel çevresel etkileri olan projeler için Sınırışan Boyutta Çevresel Etki Değerlendirmesi ile ilgili UNECE Sözleşmesi (ESPOO Sözleşmesi) ruhuyla, amaçlarıyla ve nihai hedefleriyle uyumlu olmalıdır.

Banka tarafından finanse edilen projelerin sürdürülebilir kalkınma ile ilgili uluslararası iyi uygulamaları sağlaması beklenmektedir. Banka müşterilerin ve/veya projelerinin bunu yapabilmesi için kilit çevresel ve sosyal konular ve etkilerle ilgili özel Performans Gereklilikleri tanımlamıştır. Bu performans gerekliliklerinin yanı sıra, **Bilgi Paylaşımı ve Paydaş Katılımı** olarak adlandırılan

Performans Gerekliliği (PS, Performance Standard) Banka'nın müşterilerinden beklentileri: projeleri tarafından etkilenmesi muhtemel paydaşların belirlenmesi projeden kaynaklanabilecek sorunlar ve etkiler ile ilgili yeterli bilginin paylaşılması ve paydaşlarla anlamlı ve kültürel olarak uygun yöntemlerle görüşülmesidir.

PS 10'a göre, EBRD *Paydaş Katılımını proje planlamasının en erken aşamalarında başlayan ve proje ömrü boyunca devam eden sürekli bir süreç olarak tanımlamıştır.*

Paydaş katılımı ile ilgili gereklilikler aşağıda sıralanmıştır:

- Paydaş katılımı manipülasyon, müdahale, baskı ve yıldırma olmadan, zamanında, ilgili, anlaşılabilir ve erişilebilir bilgi temelinde, kültürel açıdan uygun bir formatta olmalıdır.
- Paydaş katılımı sürecinde, projeden etkilenen ya da etkilenmesi muhtemel olan (dolaylı ya da dolaysız olarak), farklı bireyler ya da gruplar ("etkilenen taraflar"), ya da projeden çıkarı olan bireyler ya da gruplar ("ilgili diğer taraflar") belirlenmelidir. Halkı bilgilendirme ve danışma kaynakları ilk etapta, etkilenen taraflar üzerinde odaklanmalıdır. Müşteri ayrıca paydaşların nasıl etkileneceğini ve etkilerin (gerçek ya da algılanan) derecesini belirlemelidir. Paydaşların belirlenmesi ve analizler, bankanın söz konusu proje ile ilgili uygun iletişim düzeyini belirlemesini sağlayacak şekilde, yeterli detayı içermek zorundadır.
- Eğer proje Kategori A olarak sınıflandırılmış ise, Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi (ÇSED) sürecinde araştırılması gereken tüm önemli meselelerin dahil edildiğinden emin olmak için, müşteri paydaşların belirlenmesi sürecine katılmalıdır. Kapsam belirleme sürecinin ayrıca proje için Paydaş Katılım Planı geliştirilmesini de kolaylaştırmalıdır. Kapsam belirleme sürecinin bir parçası olarak, paydaşlar taslak Paydaş Katılımı Planı ve diğer tüm kapsam belirleme dokümanları hakkında yorum ve önerilerde bulunabilmelidir. Balıkesir- 1 Rüzgar Enerji Projesi için, Paydaş Katılım Planı'nın hazırlanması gerekmektedir.
- Müşteri EBRD'yi projenin hazırlanması ve uygulanması aşamaları süresince, şikayet sürecinin şekli de dahil olmak üzere, paydaşlarla iletişimin nasıl ele alınacağı konusunda bilgilendirmelidir. Ayrıca müşteriler EBRD'ye kredi için başvurmadan önce sağlanan bilgiler ya da görüşmeler konusunda EBRD'yi bilgilendirmelidir.

EBRD'ye göre paylaşılan bilgiler kapsamında bankanın gerekliliklerine uygun olarak hazırlanmış ÇED/SED raporunun tamamının da içermesini istemektedir. Buna ek olarak, çevresel etki değerlendirmesi gerektiren özel sektör projeleri için, ÇED raporunun projenin Yönetim Kurulu'nca değerlendirmeye alınmadan önce en az 60 gün süreyle kamuya açılması gerekmektedir.

EBRD paydaşların şikayetlerinin ve endişelerinin alınması, değerlendirilmesi ve etkin şekilde çözümlenmesi için, müşterilerinden etkin bir şikayet mekanizması geliştirmelerini ve uygulamalarını istemektedir.

2.3.2 EBRD Halkı Bilgilendirme Politikası

EBRD Halkı Bilgilendirme Politikası Eylül 2008’de yayınlanmıştır. Halkı Bilgilendirme Politikası (PIP, Public Information Policy) EBRD’nin daha iyi farkındalık yaratmak ve strateji, politika ve operasyonlarının anlaşılmasını sağlamak için paydaşlarla nasıl bilgi paylaştığını ve danıştığını ortaya koymaktadır. Bu yüzden politika, temel olarak bilgi paylaşımı konusunda EBRD’nin sorumluluklarını belirlemektedir.

PIP, Madde 3.4.1’de Bankanın “Kategori A” özel sektör projeleri için, Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmelerinin, bankanın Londra’daki İşletme Bilgi Merkezi’nde projenin Yönetim Kurulu’nca değerlendirmeye alınmasından en az 60 gün önce, hazır olacağı belirtilmektedir. Dokümanların kullanılabilirlik bildirimi EBRD internet sitesinde ilan edilecektir.

3.0 Gerçekleştirilmiş Halkın Katılımı ve Bilgilendirilmesi Faaliyetleri

Proje kapsamında Proje Tanıtım Dosyası hazırlanarak Balıkesir İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'ne sunulmuştur. Proje 29 Kasım 2007'de "ÇED Gerekli Değildir" kararı almıştır. Daha sonra Ocak 2010'da proje sahibi tarafından ÇSED raporu hazırlanmıştır. Türk ÇED Yönetmeliği kapsamında resmi bir halkın katılımı toplantısı gerekmemesine ve yapılmamasına rağmen, planlanan proje için hazırlanan ÇSED raporu kapsamında yerel toplantılar ve sosyo-ekonomik araştırmalar yapılmıştır.

Aşağıdaki bölümlerde planlanan Proje için daha önce gerçekleştirilmiş halkın katılımı ve bilgilendirilmesi toplantıları ve bilgi paylaşımı faaliyetleri anlatılmaktadır.

3.1 Halkın Bilgilendirilmesi ve Halkın Katılımı Toplantısı

Çevresel ve sosyal değerlendirme sürecinde, sosyal etki çalışması yapılmıştır. Bu çalışma etkilenen gruplarla toplu ya da bireysel olarak yapılan görüşmeleri, anketleri ve halkın bilgilendirilmesi/katılımını içermektedir. Yapılan ön değerlendirmede her köyde projeden etkilenmesi muhtemel mülkler belirlenmiştir. Köyler ne kadar kamulaştırmaya ya da arazi satın almaya ihtiyaç duyulacağına ve proje alanına olan yakınlıklarına göre önceliklendirilmiştir. Ardından Ayvatlar, Eşeler, Gökçeören, Karakaya, Kürse ve Yeniköy köylerinde etkilenen gruplarla toplantılar yapılmıştır. Proje kapsamında sadece Ayvatlar Köyü'nde arazi satın alma gerçekleştirilmiştir. Gökçeören Köyü'nde kullanılacak arazi miktarı az olduğundan sadece muhtar düzeyinde anketler yapılmıştır.

Bu toplantılarda, proje ve ilgili inşaat ve işletme faaliyetleri halka anlatılmış ve ilgili halkın soruları, yorumları ve endişeleri hakkında bilgi toplanmıştır. Yerel halk proje hakkında olumlu bir tutum sergilemiştir. Proje kapsamında gerçekleştirilen halkın bilgilendirilmesi ve sosyal etki çalışması sırasında halkın çoğunluğunun, rüzgar enerji santrali kurulacak olan alanda açılan ulaşım yollarından ve iletim hatları için bölgede daha önce gerçekleştirilen saha çalışmalarından dolayı projenin farkında oldukları gözlenmiştir.

Toplantılar sırasında, yerel halk daha çok iş olanakları, kanalizasyon sisteminin iyileştirilmesi, ortak köy evinin, cem evinin, spor alanının iyileştirilmesi ya da arazilere ulaşımının sağlanması için köy yollarının yapılması gibi köyün ihtiyaçları için yardım gibi konularda sorular sorulmuştur. Köy yollarının yapılması, Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından çift şeritli bir yol yapıp arazilerine doğrudan ulaşimleri yasaklandığından Yeniköy için en büyük meseledir.

Bu toplantılar esnasında sorulan sorular ve halktan alınan yorumlar aşağıda özetlenmiştir:

- İş olanakları nelerdir?
- Şalt sahası çalışırken elektromanyetik alan olacak mı?

- Bu elektromanyetik alan hayvanlarımızın doğasını etkiler mi? Yavru olma yeteneklerinde değişiklik olur mu?
- Projenin işletme aşamasında arazilerimizi kullanabilecek miyiz?
- Özellikle geceleri iyi bir manzaramız olacağından rüzgar enerji santralının burada olmasından memnunuz.
- Eğer elektromanyetik dağıtım mekanizması kullanılabilseydi daha güvenli hissederdik.
- Köylerimizde köy yollarının iyileştirilmesi, kanalizasyon sisteminin iyileştirilmesi gibi bazı iyileştirmeler yapılmasını isterdik.
- Rüzgar enerji santralının işletme ömrü nedir, bu periyottan sonra ne olacak?
- Özellikle şahıs arazileri için arazi satın alma işleri nasıl devam edecek?
- Eğer mevcut satın alma sürecinden memnun kalmazsak ne olacak?
- Hazırlıklı olmak için fiziksel inşaat işleri başlamadan önce bildirilmesini istiyoruz.

Yukarıda verilen sorular ve yorumlar ÇSED Raporunda değerlendirilmiştir. Toplantılar sırasında katılımcıların isim-soy isimleri, yaşadıkları yer, projeye ilgili genel görüşleri ve imzaları alınmıştır. Toplamda 37 kişi listeyi imzalamıştır. Bunlardan 6'sı Karakaya Köyü'nden, 8'i Kürse Köyü'nden, 6'sı Eşeler Köyü'nden, 8'i Ayvatlar Köyü'nden ve 9'u Yeniköy Köyü'ndendir. Şekil 3-1'de sosyal etki çalışması ve halkın bilgilendirilmesi kapsamında gerçekleştirilen toplantılardan bazıları gösterilmektedir.

Ayvatlar Köyü'ndeki Toplantı

Eşeler Köyü'ndeki Toplantı

Gökçeören'de Muhtar ile Görüşme

Karakaya Köyü'ndeki Toplantı

Kürse Köyü'ndeki Toplantı

Yeniköy köyü'ndeki Toplantı

Şekil 3-1 Köy Toplantı Sırasında Proje Hakkında Halkın Bilgilendirilmesi

Türk ÇED Yönetmeliği kapsamında yer almadığı için toplantılara kamu kurumlarından temsilci katılmamıştır. Ancak, PTD'nin değerlendirilmesi aşamasında ildeki resmi kuruluşlarla bağlantıya geçilmiş ve gerekli onaylar alınmıştır.

ÇSED raporunda potansiyel şikayetlerin alınması için şikayet mekanizmasının hazırlanacağı belirtilmiştir. AECOM şu ana kadar proje faaliyetleri ile ilgili herhangi bir şikayetin alınmadığı konusunda bilgilendirilmiştir. Buna ek olarak, ÇSED Raporunda inşaat sahasında kalıcı bir halkla ilişkiler ofisi olacağına dair taahhüt verilmiştir.

Proje kapsamında yeniden yerleşim söz konusu olmayacak sadece birkaç şahıs arazisi etkilenecektir. AECOM proje kapsamındaki tüm satın alma süreçlerinin tamamlandığı konusunda bilgilendirilmiştir.

4.0 Paydaş Analizi

Paydaşların belirlenme süreci projeden olumlu ya da olumsuz olarak kimlerin etkileneceğinin (genel olarak projeden etkilenen insanlar ya da gruplar olarak adlandırılır) ve kimlerin projenin başarısına ya da başarısızlığına neden olacağının (genel olarak diğer paydaşlar olarak adlandırılır) belirlenmesi olarak tanımlanabilmektedir. Bu proje için paydaşlar etkilenen halkı, yerel toprak sahiplerini, ulusal düzenleyici kurumları, yerel düzenleyici kurumları, yerel kurumları ve sivil toplum kuruluşlarını içermektedir. Bu kilit paydaşlar aşağıdaki bölümlerde anlatılmıştır.

Etkilenen Topluluklar

Projenin yakın çevresinde bulunan yerleşim yerleri şunlardır (parantez içindeki değerler yerleşim alanının en yakın türbine olan uzaklığıdır): Yeniköy Köyü (T1'e 1.750 m), Kürse Köyü (T11'e 1.400 m), Gökçeören Köyü (T24'e 1.750 m), Armutlu Köyü (T24'e 2.300 m), Eşeler Köyü (T33'e 415 m), Karakaya Köyü (T45'e 1.130 m) ve Ayvatlar Köyü (T43'e 1.450 m). Burada ayrıca enerji nakil hattına yakın olan Akarsu Köyü bulunmaktadır. Proje sahasının Balıkesir il merkezine olan uzaklığı yaklaşık 12 km'dir. Etkilenen topluluklar arasında planlanan proje sahasına en yakın yerleşim yeri Eşeler Köyü'dür ve bu yüzden projenin inşaat ve işletme aşamalarında, özellikle gürültü ve görsel etkilerden, en çok etkilenebilecek yerdir.

Toprak Sahipleri

ÇSED raporunda proje sahasının %67,3'ünün mera alanı, %10,9'unun şahıs arazisi (sadece Ayvatlar Köyü'nde), %10'unun ormanlık alan ve %11,8'inin kayıt dışı araziler olduğu belirtilmektedir. AECOM toprak kullanımı ilgili tüm izinlerin alındığı ve tüm yasal prosedürlerin tamamlandığı konusunda bilgilendirilmiştir.

Yerel Kurumlar

Yerel belediyeden evsel katı atıkların toplanması ve evsel atıksuyun bertarafı konularında hizmet alınacaktır. Bu yüzden yerel belediye de projenin paydaşıdır. Ayrıca; Ayvatlar, Eşeler, Gökçeören, Karakaya, Kürse ve Yeniköy köylerinin muhtarları da yerel paydaşlardır.

Ulusal ve Yerel Düzenleyici Kurumlar

Projenin paydaşı olan ulusal ve yerel düzenleyici kurumlar aşağıda Tablo 4-1'de sunulmaktadır.

Tablo 4-1 Projenin Kilit Ulusal ve Yerel Paydaş Listesi

Paydaş Organizasyon İsmi (PO)	Organizasyonda PO Sorumlulukları/Roller	Paydaş Türü
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Çevresel mevzuatın ulusal düzeyde uygulanması ve yaptırımı	Ulusal Düzenleyici Kurum

Paydaş Organizasyon İsmi (PO)	Organizasyonda PO Sorumlulukları/Roller	Paydaş Türü
<i>Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı</i>	<i>Enerji mevzuatının ulusal düzeyde yürürlüğe konması ve uygulanması</i>	<i>Ulusal Düzenleyici Kurum</i>
<i>Balıkesir Kaymakamlığı, Balıkesir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü</i>	<i>Çevresel mevzuatın ulusal düzeyde uygulanması ve yaptırımı. Çevresel izin yerel yönetimi. Çevresel Etki Değerlendirme ve Planlama Bölümü Proje Tanıtım Dosyaları ve ÇED'lerin incelenmesi ve değerlendirilmesinden sorumlu olan ve ÇED Gerekli Değildir ya da ÇED Gereklidir kararını veren kurumdur.</i>	<i>Yerel Düzenleyici Kurum</i>
<i>Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (25. Bölge)</i>	<i>-Yeraltı suyunun kullanılması durumunda- Yerel düzeyde yer altı suyu kullanımı ile ilgili mevzuatın uygulanması ve yaptırımı. Tüm yeraltı sularının sahibi devlettir ve DSİ Türkiye'deki yeraltı suyu kaynaklarını yönetmektedir.</i>	<i>Yerel ve Bölgesel Düzenleyici Kurum</i>
<i>Orman Genel Müdürlüğü (Balıkesir İl Müdürlüğü)</i>	<i>Yerel düzeyde ormancılık ile ilgili mevzuatın uygulanması ve yaptırımı.</i>	<i>Yerel Düzenleyici Kurum</i>
<i>Balıkesir Valiliği, İl Tarım Müdürlüğü</i>	<i>Yerel düzeyde tarımsal alanlar ile ilgili mevzuatın uygulanması ve yaptırımı.</i>	<i>Yerel Düzenleyici Kurum</i>
<i>Balıkesir İl Özel İdaresi</i>	<i>Yerel düzeyde sağlık, tarım, sanayi ve ticaret ile ilgili mevzuatın uygulanması ve yaptırım; ilin çevre düzeni planının hazırlanması, il düzeyinde kamusal işler ve konutlandırma</i>	<i>Yerel Düzenleyici Kurum</i>
<i>Balıkesir Merkez ve Kepsut İlçe Belediyesi</i>	<i>Yerel düzeyde ulusal mevzuatın uygulanması ve yaptırımı.</i>	<i>Yerel Düzenleyici Kurum</i>

Sivil Toplum Kuruluşları (STK)

Uluslararası düzeyde çevrenin korunması konusunda çalışan birçok STK bulunmaktadır. Kilit ulusal STK'lardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

- Bölgesel Çevre Merkezi (REC);
- Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF) Türkiye;

- Doğa Derneği;
- Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA);
- Türkiye Çevre Vakfı;
- Türkiye Doğal Hayatı Koruma Derneği; ve
- Yaban Hayatı Koruma Derneği.

Çalışanlar/İşçiler

EBRD Çevresel Politikası (2008), PR 10'un 9. paragrafınca planlanan proje için çalışanların da paydaş olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda Projenin inşaat ve işletme aşamalarında çalışacak işçiler paydaş olarak kabul edilecektir.

İlgili Diğer Paydaşlar

Proje ile üretilen elektrik TEİAŞ tarafından işletilen trafo istasyonları aracılığıyla ulusal sisteme bağlanacaktır. Bu yüzden TEİAŞ projenin başarısına katkıda bulunabilecek ilgili diğer bir paydaştır.

5.0 Gerçekleştirilecek Paydaş Katılımı Faaliyetleri

Projenin ÇSED aşamasında halkın bilgilendirilmesi ve katılımı faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

PR 10'da da belirtildiği gibi EBRD Çevresel Politikası'na (2008) göre projenin hazırlanması ve uygulanması aşamalarında paydaşların katılımı gerekmektedir. EBRD gerekliliklerine göre gerçekleştirilecek paydaş katılımları takip eden bölümde anlatılmıştır.

5.1 Danışma

Etkilenen Topluluklar ve Yerel Kurumlar

Yerel yönetim ofisine ve projenin çevresinde yer alan köylerin muhtarlarına proje inşaat çalışmalarının zamanlama tablosu verilecektir. Talep edilmesi halinde, bu toplulukların görebileceği yerlere zamanlama tablosu yollanacaktır. Buna ek olarak Proje sahasına ulaşım yolları boyunca işaretler olacaktır. Bu sayede insanlar inşaat faaliyetlerinin ne zaman başladığını ve ne tür işler yürütüldüğünü anlayabileceklerdir. Yolların kapatılması ya da verilecek diğer rahatsızlıklar gibi önemli etkiler olursa bunlarda görülecektir. Zamanlama tablosunda büyük değişikliklerin olması halinde de bu durum çevredeki halk ile görülecektir.

Yerel halk ayrıca inşaat başlangıcı öncesi ve işletmeye geçilmesi öncesi gibi proje döngüsünün kilit aşamalarıyla ilgili de bilgilendirilecektir.

Ulusal ve Yerel Düzenleyici Kurumlar

Enerjisa projenin tüm aşamalarında devlet kurumları ile görüşecektir. Bu faaliyetler çeşitli izin ve lisanslar kapsamında yasal raporlama gerekliliklerinin belirlenmesi için yapılacak toplantıları, beklenmeyen etkiler ya da sorunlar konusunda ilgili idareyle birlikte çalışmayı ve paydaşlardan gelen şikayetlerle ve diğer meselelerin çözümünde yardım alınması için kurumlarla birlikte çalışmayı da içerecektir.

Valilik, Enerjisa ve halk arasındaki kilit bağlantı noktası olarak hizmet verecektir. Bu uygulama köylere gerektiği gibi bilgi yayılmasında yardımcı olacaktır.

Sivil Toplum Kuruluşları (STK)

Projenin uygulanması aşamasında STK'lar projenin ilerlemesi konusunda Bölüm 5.2'de belirtilen uygun yöntemlerle bilgilendirilecektir.

Çalışanlar/İşçiler

İnşaata başlanmadan önce görüşme süreci boyunca ortaya çıkan ilgili tüm meselelerle ilgili olarak proje sorumlularına ve proje kapsamında çalışanlara karşılaşılabilecekleri hassas konularla hakkında bilgi sahibi olmaları için bilgi verilecektir. Daha sonrada proje sorumluları işçilerini çevre halkın çevresel ve sosyal hassasiyetleri konusunda bilgilendirecektir. İşçiler halkın katılımından farklı bir

katılım sürecine tabi tutulacaktır. Ayrıca işçiler için halkın şikayet mekanizmasından farklı bir şikayet mekanizması geliştirilecektir.

5.2 Bilgi Paylaşımı

EBRD aşağıdaki dokümanların halkın incelemesine sunulmasını istemektedir:

- Teknik Olmayan Özet (TOÖ);
- Paydaş Katılım Planı (PKP);
- Çevresel ve Sosyal Eylem Planı (ÇSEP); ve
- EBRD gerekliliklerine göre hazırlanmış Tamamlayıcı Dokümanlar.

Bu dokümanların basılı kopyaları Türkçe olarak Enerjisa Proje Ofisinde ve proje çevresinde yer alan Eşeler Köyü, Ayvatlar Köyü, Karakaya Köyü ve Kürse Köyü'nde bulundurulacaktır. Bunun yanında projenin halka duyurulması ve proje ile ilgili bilgilere yerel ve ulusal düzeyde hangi yollarla ulaşılacağı konusunda halkın bilgilendirilmesi için Ekim ayı içerisinde yerel düzeyde yayın yapan *Balıkesir Ekspres* ve ulusal düzeyde yayın yapan *Tercüman* gazetelerinde ilan verilecek ve iletişim yolları halka duyurulacaktır.

Bilgilendirme dokümanlarının basılı ve dijital kopyaları aşağıdaki adreslerde halkın incelemesine sunulacaktır:

- Enerjisa Proje Ofisi

Halit ILGAR, Enerjisa Şantiye Sorumlusu
Adres: Karakaya-Eşeler Köyü, BALIKESİR
Tel: +90 530 542 2198

- Eşeler Köyü Muhtarlığı

İbrahim Eren, Muhtar, Eşeler Köyü, Balıkesir

- Ayvatlar Köyü Muhtarlığı

Mustafa Akkeçi, Muhtar, Ayvatlar Köyü, Balıkesir

- Karakaya Village Muhtarlığı

Rıdvan Özcan, Muhtar, Karakaya Köyü, Balıkesir

- Kürse Village Muhtarlığı

Mehmet Erdem, Muhtar, Kürse Köyü, Balıkesir

- Enerjisa

Adres: Sabancı Center Kule 2, 34330, 4. Levent / İSTANBUL
Tel: +90 212 385 8825 Fax: +90 212 385 8839
www.enerjisa.com.tr

- **EBRD Office**

Adres: One Exchange Square London EC2A 2JN, UK

Tel: +44 20 7338 6747

Fax: +44 20 7338 6155

www.ebrd.com

EBRD dokümanları inceledikten sonra bilgilendirme paketini halkın incelemesine açacaktır. Dokümanların incelemeye açıldığı Enerjisa ve EBRD internet sitesinde bildirilecektir. Bilgilendirme dokümanları projenin yönetim kurulunca değerlendirilmeye alınmasından en az 60 gün önce (EBRD Kamu Bilgilendirme Politikası, paragraf 3.4.1 tarafından gerekli kılındığı üzere) halkın incelemesine açılacaktır. ÇED raporu proje ömrü boyunca kamuya açık alanda olacaktır. Ancak zaman zaman ek bilgilerle düzeltilebilecektir.

Kurumsal paydaşlarla bilgi paylaşımı kanun ve devam eden yatırım süreci gereğince resmi bildirimlere, uygulamaya ve raporlamaya dayanacaktır.

Çevresel ve Sosyal Eylem Planı, ÇED raporu, projenin gelişimi ile ilgili yıllık raporlar, inşaat sonrası izleme sonuçları ve projeye ilgili diğer dokümanlar firmanın internet sitesinde yayınlanacaktır (<http://www.enerjisa.com.tr>). Harici paydaşlar da bu bilgiye ulaşabileceklerdir. Kamu şikayet mekanizmaları Bölüm 7'de anlatılmıştır.

Dahili paydaşlar (çalışanlar/işçiler) mevcut iletişim kanalları kullanılarak bilgilendirilecektir. Periyodik toplantılar, ilanlar, bilgi panosuna gönderilen bilgilendirme yazıları ve bildirimler, eğitimler, yönetim zinciri aracılığıyla bilgi akışı rutin iletişim kanallarıdır. Çalışanlar için ayrı bir katılım planı hazırlanacaktır. İşçilerin iş sağlığı ve güvenliğini ve işyeri ilişkilerini konularını içeren çalışma koşullarındaki katılımı en az EBRD Çevre Politikası (2008) PR 2 gerekliliklerini karşılayacak şekilde yürütülecektir.

5.3 Zaman Çizelgesi

Önceki bölümlerde belirlenen bilgilendirme ve katılım faaliyetleri için hazırlanan zaman çizelgesi Tablo 5-1'de sunulmaktadır.

Tablo 5-1 Paydaş Katılımı Programı için Zaman Çizelgesi

Faaliyet	Paylaşılan bilgi türü	İletişim şekli ve adres	Süre / Tarihler	Görüşülen paydaş grupları
ÇSED bilgilendirme paketinin yayınlanması	Teknik Olmayan Özet (TOÖ), Paydaş Katılımı Planı (PKP), Çevresel ve Sosyal Eylem Planı (ÇSEP) ve Tamamlayıcı Belgeler	Basılı ve dijital kopyalar Enerjisa ve EBRD ofislerinde ve internet sitelerinde bulunacaktır. Belgelerin kullanıma açılmasının bildirimi EBRD ve Enerjisa internet sitelerinde ilan edilecektir.	Projenin yönetim kurulunca değerlendirilmesinden en az 60 gün önce. Belgelerin EBRD tarafından incelenmesinden sonra	Tüm paydaşlar

İzleme raporları	ÇSED raporunda belirtilen taahhütlere uyulup uyulmadığını değerlendiren izleme raporu	Eğer istenirse resmi izleme raporu EBRD'ye teslim edilecektir.	İnşaat, işletme ve devre dışı bırakılması aşamaları sırasında birer kez. Projenin gerçek zamanlama çizelgesine göre karar verilecektir.	
İnşaat programının ilanı	Yerel yollarda planlanan işleri ve büyük parçalar için nakliye programını da içeren (yolların kapanması) detaylı inşaat programı	Resmi bildirim Bilgi panosu/ İlgili toplulukların binalarında ilan	İnşaattan önce	Etkilenen topluluklar, yerel ve kentsel ajanslar
İşletmeye geçilmesinin ilanı	İşletmeye geçilmesinin ilanı	Resmi bildirim İnternet – şirket internet sitesi Bilgi panosu / İlgili toplulukların binalarında ilan	Projenin gerçek zamanlama çizelgesine göre karar verilecektir.	Tüm paydaşlar
Çalışan katılımı	Çalışan katılı süreci ve çalışan şikayet mekanizması	Periyodik toplantılar, ilanlar, bilgilendirme doküman ve bildirimlerin bilgi panolarına yollanması, eğitimler, yönetim zinciri boyunca bilginin aktarılması, vb.	Sürekli süreç	Çalışanlar

6.0 Kaynaklar ve Sorumluluklar

Paydaş Katılım Planı'nın uygulanması Enerjisa'nın sorumluluğu altındadır. Enerjisa halkın bilgilendirilmesi, katılımı ve şikayet mekanizmaları için personel tayin edecektir. Enerjisa paydaşlar tarafından gündeme getirilen herhangi bir sorun hakkında mümkün olan en kısa zamanda harekete geçecektir.

Enerjisa, PKP'nin uygulanması için bir kişi tayin edecektir. Sorumlu kişinin adı ve iletişim bilgileri bu kişinin atanmasından sonra verilecektir.

7.0 Şikayet Mekanizması

7.1 Harici (Kamu) Şikayet Mekanizması

Planlanan proje kapsamında projeden etkilenen insanların şikayetlerinin değerlendirilmesi ve düzeltici önlemler alınarak zamanında çözüme kavuşturulması için bir kamu şikayet mekanizması geliştirilecek ve uygulanacaktır. Şikayet mekanizması ile derhal ve etkili bir şekilde, kültürel olarak uygun ve etkilenen toplumun tüm kesimleri için kolayca ulaşılabilir, anlaşılabilir ve şeffaf süreçler uygulanarak, ücretsiz ve karşılık beklenmeden kaygıların giderilmesi sağlanacaktır.

Proje için bir kamu şikayet mekanizması geliştirilecektir. Tüm yorum ya da kaygılar sözlü ya da yazılı (posta ya da e-mail ile) ya da şikayet formunun (sondaki örnek form gibi) doldurulması ile şirkete iletebilecektir.

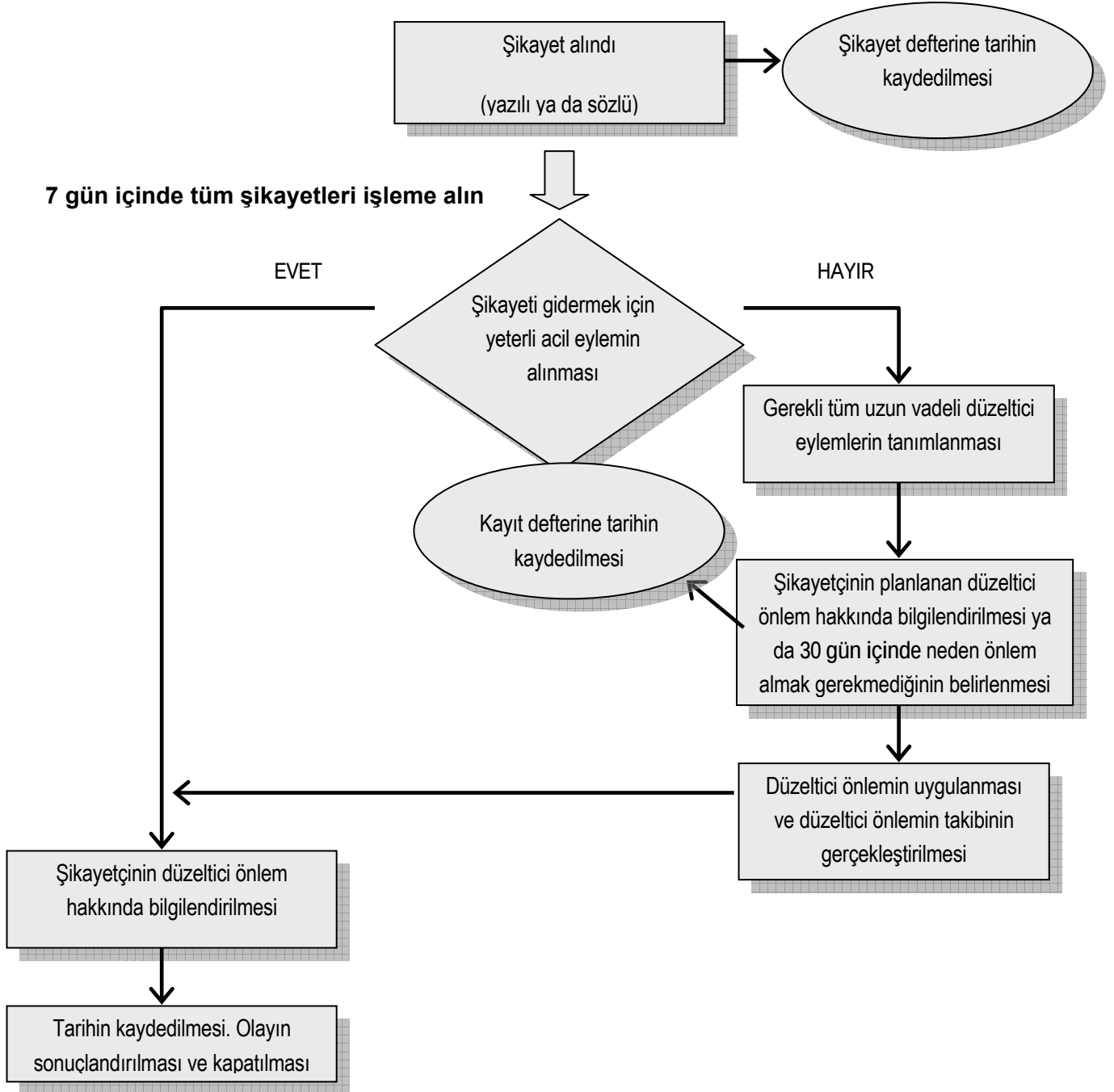
Tüm şikayetler kayda alınacak, kayıt numarası verilecek ve 7 gün içinde işleme alınacaktır. 30 gün içerisinde de cevaplanacaktır. Kamu şikayet mekanizmasının temel akış şeması aşağıda verilmiştir.

7.2 Dahili (İşçi) Şikayet Mekanizması

Enerjisa ayrıca çalışanların/işçilerin şikayetlerinin de değerlendirilmesi ve çözüme kavuşturulması için dahili bir şikayet mekanizması geliştirecektir. Çalışanlar için şikayet mekanizmaları halk için olanlardan farklı olacak ve EBRD Çevresel Politikası (2008), PR 2'ye uygun olacaktır.

Proje için çalışan şikayet mekanizması geliştirilecektir. Dahili şikayet mekanizmasının detayları daha sonra verilecektir.

Şikayetlerin İşlenmesi için Akış Şeması

Halk Şikayet Formu

Referans No:	
İsim/Soyisim:	
İletişim Bilgileri Lütfen size nasıl ulaşılabilceğini işaretleyiniz (posta, telefon, e-mail)	☐ Posta: Lütfen posta adresinizi belirtiniz: _____ _____ _____ ☐ Telefon: _____ ☐ E-mail _____
İletişim için tercih edilen dil	☐ [Türkçe] ☐ [İngilizce]
Olayın ya da Şikayetin Tarif Edilmesi: Ne oldu? Nerede oldu? Buna kim neden oldu? Sorunun sonucu nedir?	
Olayın/Şikayetin Tarihi	
	☐ Bir kerelik olay/şikayet (tarih _____) ☐ Bir kereden fazla oldu (kaç kez? _____) ☐ Devam ediyor (mevcut durumda yaşanan problem)
Sorunun giderilmesi için neyin olduğunu görmek isterdiniz?	

İmza: _____

Tarih: _____

Lütfen bu formu belirtilen adresler iletiniz:

Halit ILGAR, Şantiye Sorumlusu, Enerjisa,

Adres: Karakaya-Eşeler Köyü, BALIKESİR

Tel: +90 530 542 2198

ya da

Enerjisa

Adres: Sabancı Center Kule 2, 34330, 4. Levent / İSTANBUL

Tel: +90-212-385 8825

Fax: +90-212-385 8839

8.0 İzleme ve Raporlama

Projenin kapsam belirleme ve ÇED çalışmaları sırasında gerçekleştirilen halkın katılımı ve bilgilendirme faaliyetleri Bölüm 3'te de belirtildiği gibi raporlanmıştır. Gerçekleştirilecek katılım faaliyetleri ise Bölüm 5'te belirtildiği gibi izlenecek ve raporlanacaktır. PKP'nın uygulanması izlenecek ve yapılan değerlendirmeler, kararlaştırıldığı üzere, EBRD'ye teslim edilen yıllık çevre, sağlık ve güvenlik raporlarında belirtilecektir.